

Principalele motive ale poemului Luceafarul de Mihai Eminescu

Iubirea dintre o fiinta pamanteana si una eterna are, in poem, doua izvoare folclorice: basmul cules de calatorul german R. Kunisch, din Muntenia si mitul Zburatorului.

a) Daca am privi "Luceafarul" doar ca pe un poem epic, cel dintai "personaj" al sau este "O prea frumoasa fata" de imparat, traitoare in timpul mitic al basmelor ("A fost odata ca-n povesti"). Cele doua trasaturi incadrand-o in timpul etern (ca pe Ileana Cosanzeana), imaginea fetei de imparat o aminteste acum pe frumoasa mireasa-zana a lui Calin ("Calin (file din poveste)" - 1876); si aceasta traise intr-un castel "singuratic", departe de lume; si aceasta indragise un Zburator pe care il invocase in vis; in sfarsit, si aceasta purtase (in florile albastre care o impodobeau) apanajul eternitatii.

in prima parte a poemului "Luceafarul", fata de imparat se mai aseamana si cu tanara indragostita din poezia "Floare albastra" (1873). Fiinta umana integrata realului ("mititica") si "dulce minune" restituita mitului, si ea isi chemase iubitul "cufundat in stele" sa coboare in lumea pamanteana, pentru o trecatoare "ora de iubire". Mai tarziu si iubirea ei se mistuise in neguri de uitare, lasand in urma un acut sentiment de solitudine cosmica.

Aceasta ar fi ipostaza folclorica a fetei de imparat.

in partea a II-a a poemului "Luceafarul", tanara domnita traieste arhetipalul complex al "caderii" din timpul privilegiat, in timpul comun.

Cel dintai insemn al acestei "caderi" il constituie numele de Catalina, sugerand apropierea de pajul Catalin ("baiat din flori si de pripas", cu origine efemera si nestatornica).

Al doilea insemn ar putea fi spatiul ingrati in care ia nastere idila dintre pamanteni:

"Si-n treacat o cuprinse lin

Intr-un ungher degraba"

Ungherul trezind in mintea noastra reprezentarea mucegaiului si a degradarii, rezulta ca, in planul uman, "toti se nasc spre a muri".

Se vadeste acum, cata dreptate avea Dumnezeu (in basmul cules de Kunisch) cand aseamana "copiii pamantului" cu spuma marii, nascuta si risipita de o boare de vant.

Renuntand, fie si din neputinta, la iubirea inalta a Luceafarului, Catalina aminteste de iubita din sirul de poezii eminesciene scrise dupa 1876: "Adio", "De cate ori, iubito ...", "Ce e amorul?", "Pe langa plopii fara sot...".

In toate, visul "misterios/Si bland din cale-afara" al iubirii, pierise; in toate, femeia se intorsese in lumea ei, lasand barbatul sa-si, duca singur povara vremii, pana cand ora destinului sau avea sa -l

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

intoarca in Univers si sa -l prefaca in Luceafar.

Aceasta ar fi ipostaza umana a celei care indragise o stea. Partea ultima a poemului, o salveaza pe Catalina de conditia ei ingrata: restituita mitului si puritatii originare, ea asista, alaturi de Catalin, la nasterea din Edde a lunii: "Caci este sara-n asfintit

Si noaptea o sa-nceapa;

Rasare luna linistit

Si tremurand din apa".

Proiectata pe acest fundal de Geneza, imaginea celor "doi copii Cu plete lungi, balaie" o reconstituie pe cea a tinerilor din "Dorinta", din "Sara pe deal" sau din alte poezii eminesciene ale naturii si iubirii, scrise inainte de 1876. De fiecare data, imaginea aceasta pura reprezinta prima pereche a lumii, si devine arhetipala. Aceasta ar fi ipostaza mitica a fetei, comuna tuturor reprezentarilor iubitei din poezia eminesciana.

b) Cel de al doilea "personaj" al iubirii tragice si neimplinite este Luceafarul/Hyperion (cunoscand si el mai multe ipostaze):

1. De stea spre care tinde, cu ardoare, frumoasa fata care isi transfera in iubirea pentru Luceafar, nostalgia dupa steaua natala:

"Privea in zare cum pe mari

Rasare si straluce,

Pe miscatoarele carari

Corabii negre duce".

2. Ipostaza de Zburator se contureaza in visul nocturn al tinerei pamantence care isi aduce pe pamant iubitul prin repetarea incantatiei cu valoare magica:

"Cobori in jos, luceafar bland,

Alunecand pe-o raza,

Patrunde-n casa si in gand

Si viata-mi lumineaza!"

Acum, Luceafarul il aminteste pe Calin/Zburatorul cu deosebirea ca, in timp ce acesta din urma "coboara" de la conditia de Zburator, la cea de "voinic", cel dintai va urca spre izolarea apollinica din final.

3. Cele doua ipostaze mitologice (neptunica si plutonica) se incheaga in prima parte a poemului. Acum, atras de chemarile fiintei pamantene, Luceafarul se va naste din cer si din apa primordiala, iar toiagul "incununat cu trestii" pe care -l poarta, trimite la mitologicul Poseidon (Neptun la romani).

Pregnanta este insa ipostaza plutonica, figura nou intrupatului din noapte si soare, fiind perceputa de fiinta pamantena prin antiteza cu prima aparitie: "ingerul" se convertise in "demon", intrucat Luceafarul indraznise sa-si schimbe "locul lui de sus", comitand astfel pacatul luciferic.

Mitul ingerului cazut este des intalnit in poezia eminesciana anterioara "Luceafarului": "batranul

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

ascal" ("Scrisoarea I") "cade" din timpul auroral al genezelor, intr-o 'lunie marunta si pieritoaje, sortita sa-si incheie "in patru scandurF destinul efemer; poetul insusi "cade" din "zilele de-aur" ale inaintasilor, intr-o lume hada in care arta, patriotismul si iubirea sunt murdarite ("Epigonii", "Scrisoarea III", "Scrisoarea IV").

II2. Nasterea lumilor cosmice ar putea constitui un al doilea motiv comun, in poem fiind infatisata in strofele 65-70 din partea a III-a.

Aspirand spre "fericirea edenica a topirii in natura" (Calinescu), Luceafarul strabate infinitul celest, inapoi spre origini. Aici, sintagma "cer de stele" constituie o reluare, cu alti termeni, a tabloului "rolurilor" de astri din "Scrisoarea I".

Devenit spirit pur, ("gand purtat de dor" s.n.), Luceafarul reface istoria creatiei, asistand inca o data la marea Geneza, la care mai fuseser martor ca faptura a primei creatii. Calatoria insetatului de viata finita se incheie in varsta precosmica, acolo unde nu exista nici spatiu, nici timp, intrucat "Vremea, ca o apa, n-are puterea de a se umfla in putul ei si a iesi din goluri" (Calinescu).

intalnim aici, acelasi spatiu al negarii ("La-nceput, pe cand fiinta nu era, nici nefiinta " - "Scrisoarea I"), din care lumea se va intrupa printr-o eroare (cum scria poetul intr-o varianta); reluata in "Luceafarul", ideea greselii primordiale va da nastere setei de repaos care, caracterizand Cosmosul, il va cuprinde si pe Luceafar:

"Nu e nimic si totusi e
O sete care-l soarbe,
E un adanc asemenea
Uitarii celei oarbe".

Destinul geniului si soarta omului comun. Cele 98 de strofe ale poemului, structurate in patru parti simetrice sunt subordonate la doua planuri: universal-cosmic si uman-terestru. Chiar existenta celor doua planuri va fixa cei doi termeni ai alegoriei: geniul si omul obisnuit, negenial.

Primul este reprezentat de Luceafarul/Hyperion, cele doua nume fixand doua ipostaze existentiale ale geniului: ipostaza umana si ipostaza eonica.

a) Ipostaza de om superior "neinteles de contemporani, osandit la o suferinta inerenta esentei sale" (Calinescu) este realizata in prima si in ultima parte a poemului.

Purtator de lumina si insetat de cunoastere, geniul cuprinde, in mintea lui uriasa, dimensiunile universale ale spatiului si ale timpului, tot asa cum Luceafarul sau "batranul dascal" se intorc in prelume.

Aceasta imersiune titanica este stavilita insa de timpul prea scurt al unei vieti de om ("... si ganduri/Ce-au Cuprins tot universul incap bine in patru scanduri" - "Scrisoarea I"). Aici ar putea fi cautata prima cauza a nefericirii geniului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Atras, ca si Ulysse, de cantecul de sirena al lumii ("Cu un cantec de sirena/Lumea-ntinde lucii mreje" - "Glossa"), geniul va trai tristetea dezamagirii, caci "chipul de lut" nu-i va intelege maretia singulara. Aceasta ar fi o a doua cauza a nefericirii sale. Solutia o constituie izolarea mandra in lumea inalta a Ideii ("Ci eu in lumea mea ma simt/Nemuritor si rece") sau renuntarea: "De te-ndeamna, de te cheama/Tu ramai la toate rece" ("Glossa").

b) Ipostaza eonica se contureaza in discursul Demiurgului, din partea a III-a a poemului "Luceafarul".

Acestei ipostaze ii corespunde numele de Hyperion. "Hyperion = cel care zboara pe deasupra" (cum scria Calinescu), geniul este o faptura a primei creatii, fiind legat de spirit si nu de materie. Geniul constituie o intrupare eonica, primind de la Demiurg atributele de Creator, pricina pentru care este pus pe acelasi plan cu acesta: "Noi nu avem nici timp, nici loc / Si nu cunoastem moarte".

Versurile separa fiintele eterne de cele vremelnice, omui comun fiind caracterizat prin opozitie cu geniul. Cel dintai este nestatornic, rizibil (cladind astazi ceea ce maine se va darama), incapabil sa traiasca o singura data, intrucat "Toti se nasc spre a muri / Si mor spre a se naste". Conform unor vechi credinte indiene (preluate de poet prin intermediul lui Schopenhauer), sufletul nu moare, ci se reincarneaza intr-un alt trup.

Dorinta lui Hyperion . de a deveni muritor nu poate fi satisfacuta, deoarece nici macar Demiurgul nu mai poate schimba ordinea prestabilita ("... dar moartea nu se poate"). Aceasta ar fi o a treia cauza a nefericirii geniului.

Alte teme si motive comune: timpul, natura, vremelnicia umana.